

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Калина Христова Христова, шатен преподавател и ръководител на департамент „Изящни изкуства“, Нов български университет, 8.2 Изобразително изкуство

на материалите, представени за участие в конкурс за заемане на академичната длъжност „доцент“ на Национална художествена академия, гр. София

по област на висше образование 8. Изкуства професионално направление 8.2 Изобразително изкуство (книга и печатна графика)

В конкурса за „доцент“, обявен в Държавен вестник, ДВ бр. 47/24.06.2022 г. за нуждите на катедра „Книга, илюстрация, печатна графика“ като единствен кандидат участва главен асистент д-р Капка Николаева Кънева, Национална художествена академия.

I. Общо представяне на процедурата и кандидата (Оценка за съответствие с минималните национални изисквания и изискванията на Национална художествена академия)

Главен асистент д-р Капка Кънева е завършила своето средно художествено образование в Национално художествено училище за изящни изкуства „Акад. Илия Петров“, София (1997 – дипломна защита в специалност „Графика и скулптура“). Продължава образованието си в Национална художествена академия, специалност „Книга и печатна графика“ (2001 – дипломна защита за ОКС „Бакалавър“; 2003 – дипломна защита за ОКС „Магистър“). През 2008 г. защитава на докторска дисертация на тема: „Детската книга – пространствен обект в контекста на тенденциите в развитието на съвременната книга“, с научен ръководител доц. д-р Регина Далкалъчева, отново в НХА.

Като хабилизационен труд гл. ас. д-р Капка Кънева представя каталожно монографично издание „ОТ ХАРТИЯ. Изобразителни възможности на пластичния хартиен обект в илюстрацията и дизайна на книги. Изданието включва научните и творчески търсения на кандидата, като флуидно съчетава текстовата разработка и приложения илюстративен материал.

Представените от гл. ас. д-р Капка Кънева материали по конкурса, както и нейната научно-изследователска, творческа и академично-учебна дейност отговарят на задължителните и специфични условия и наукометрични критерии за заемането на академичната длъжност „доцент“, съгласно изисквания на ЗРАСРБ.

II. Обща характеристика на дейността на кандидата. Изследователска (творческа) дейност и резултати

Професионалната реализация на кандидата е свързана освен с преподавателска дейност по специалността, така и с множество авторски проекти в областта на хартиената пластика, илюстрацията и книжния дизайн, представени в хабилитационния труд „ОТ ХАРТИЯ. Изобразителни възможности на пластичния хартиен обект в илюстрацията и дизайна на книги“ (ISBN 978-619-188-813-9) с общ обем от 126 стр.

Ще спра вниманието ви върху представената към конкурса монография, която смятам за значим довод в защита на кандидатурата на гл. ас. д-р Капка Кънева.

Може да се изтъкне като много положително и съвсем очаквано много издържаното, естетизирано графично оформление на каталожното издание, което представя макар и малка част от творческата продукция на Капка Кънева, но по много хармоничен начин. Изданието комбинира нейните творчески и научни ѝ интереси, и резултатите и постиженията в областта на хартиената пластика и илюстрацията, както и графичното оформление на книги.

Текстовата част на представянето на кандидата е разделено на следните части: увод, 5 глави и библиографска справка. Още в първите си уводни думи Капка Кънева прави категорично определение, обобщавайки резултатите от творческата си работа в областта на книгата през последните 10 години като „дигитално редактирани фотографии на пространствени композиции от един или повече хартиени обекти, осмислени посредством участието на светлинни източници“. Капка Кънева разделя монографията си на 5 глави като започва с първа глава (I) Работен процес. Глава, на която искам за малко да спра вниманието ви. В тази глава Капка Кънева ни споделя за методите и техниките си на моделиране, на специфичните композиции и ракурси, които използва, осветлението и репродуцирането на творбите си. Това е, може би, една от главите в монографичния ѝ труд, които заслужават внимание, защото откровено ни разкриват тайните на творческия ѝ процес. В работата си с хартията Капка Кънева прави експерименти с различни инструменти, но се спира на „употребата на набор от прави и извити ножици от метал“. В тази глава Капка Кънева споделя, че фотографирането на осветените хартиени обекти/ композиции е „средство за нея за дигитализиране и превръщане на пластичната композиция в графична“. Във втора глава (II) кандидатът насочва вниманието ни към свои проекти с фокус към пластиката от хартията. В тази част от изложението си Капка Кънева ни представя проекти, в които се разграничава от

желанието за алтернативен по своя характер текст, натоварен с ролята на *алтернативно* изображение. В трета глава (III) гл. ас. д-р Капка Кънева представя значим, според самата нея, за нейното творчество проект. Проектът представя кориците на книжната серия El Árbol de los Clásicos за испанското издателство Oxford University Press, арт директор Емил Марков, реализирана през 2014 г. В четвърта глава (IV) ни запознава с работата си в областта на хартиените обекти в илюстрацията за печатни издания. Представянето на Капка Кънева в областта на детската илюстрация, но и в пластичната работа с хартия в илюстрацията за възрастни, е абсолютно равностойно. В работите на Капка Кънева прорезите, светлините и цветовете гами елегантно мигрират между жанровете и възрастовите групи, които вълнуват. Същевременно крайните графични/ фотографски *моментни снимки* на хартиените обекти и композиции са универсални – поради умелата игра на контрасти, светлини и сенки – изображенията са по-четивни и разширяват възможностите на възприемане на визуалното/ на изкуството – от хартия.

В пета глава (V) Капка Кънева ни запознава с проектите си в областта на хартиената скулптура, пластичните обекти и релефи. В тази част от изложението кандидата поставя акцент върху проект от 2017 г. – инсталация „Анатомия на любовта“ – 12 малки пластики от картон в плексигласови кутии. Проектът е по покана на Биляна Калоянова в изложбата „Love is...” в галерия Steppenwolf и в колаборация с Лиляна Караджова. Много интресна част от тази глава е представеното книжно пространство на сенките, с което експериментира Капка Кънева. На фокус в тази част от изложението са научните ѝ интереси, насочени към изобразителните възможности на инкорпорирани в книжния разтвор ажури.

Текстовото изложение е много добре структурирано, отговаря на зададените цели на научно-творческото изследване, както и много убедително представя творческите резултати на кандидата в настоящия конкурс. Библиографичната справка към монографичния труд включва **5** заглавия в **цитирана литература** и **67** **коментирани издания**, добавения са и някои **наръчници и списания**.

За периода на последните пет години гл. ас. д-р Капка Кънева е носител на не малко творчески отличия и награди в България и чужбина. Един от поводите за тези отличия разбира се се крие в активната творческа дейност на гл. ас. Капка Кънева. В периода между 2010 и 2022 г. тя е реализирала 10 самостоятелни изложби и презентации. Творческата ѝ активност включва и не малко международни представяния като самостоятелната изложба Book Marks – илюстрации в Дебрецен и самостоятелната

изложба на илюстрации в Miskolci Galeria, в Мишколц, Унгария през 2021 г. През 2020 г. реализира самостоятелна изложба Book Marks – илюстрации в БКИ Будапеща. Представеният списък с избрани общи изложби и инициатива включва 30 участия. Тук можем да споменем някои по-скорошните и знаими сред тях, като участието в Международното триенале на сценичния плат през 2016 г, и серията от пътуващи изложби на колекцията „Театърът, това съм аз“ и „Колекция от фестивали“ от фонда му през 2021 г.

За разглеждания период (*от предишна процедура*) гл. ас. д-р Капка Кънева е реализирала една книга „Играта като книга: Детската книга – пространствен обект, в контекста на тенденциите в развитието на съвременната книга“ (2014 г.) – илюстровано издание, финансирано по програма „Помощ за книгата“ на МК, издателство Панорама. Кандидатът представя и 14 избрани публикации – периодика и 9 доклада и публикации от конференции. Сред избраните публикации можем да проследим дълбочинните ѝ проучвания на работата на богат списък от автори, илюстратори, които разглеждат книгата и като пластичен, дори архитектурен обект. Такива са публикациите ѝ за списание ProGRAFICA, които разглеждат творчеството на Кацуми Комагата, вълшебния хартиен свят на Антон Радевски, Робърт Сабуда, кинетичната пластика от хартия на Дейвид А. Картър, нечетимите книги на Бруно Мунари, Квета Панчовски – книгата като архитектурен обект. В две поредни издания от 2009 г. на списанието Капка Кънева пише и „Имало едно време – кратка история на книгите – пространствен обект“.

Много активно за периода е и участието на кандидата с доклади в национални и международни научни форуми като: “The Looking-glass World – A Future in the Past” A Companion to „Jabberwocky” in Translation. Edited by Anna Kérchy, Kit Kelen and Björn Sundmark. Dublin: Everttype, 2022; „Space Age for the Image: Alternative Book Forms as a Creative Reading Space“ – доклад от конференция на IBBY на тема Reading as a Creative Process, проведена в Братислава, в контекста на Международно биенале на илюстрацията ВІВ, Братислава, 2019; „Introducing Classical Literature to Teenagers: the El Árbol de los Clásicos Project form the Visual Point of View“ – доклад от конференция на IBBY на тема Reading within the Life Context, проведена в Братислава, в контекста на Международно биенале на илюстрацията ВІВ, Братислава, 2017 г. и др.

III. Учебна и преподавателска дейност

Главен асистент д-р Капка Кънева има богат преподавателски опит, който преминава като преподавател по „Илюстрация и оформление на книгата” в специалност „Пресжурналистика и книгоиздаване” към Факултета по журналистика и масова комуникация на Софийския университет в периода 2009-2014 г. От 2014 до момента е главен асистент в специалност „Книга, илюстрация, печатна графика” в Националната художествена академия, София.

IV. Административна и обществена дейност

Към обществената дейност на кандидата бихме могли да причислим и нейните творчески отличия: През 2014 г. получава приза на Министерство на културата на Република България за високи творчески успехи; през 2016 г. получава награда от Осмото международно триенале на сценичния дизайн; през 2018 г. получава наградата за фотоилюстрация от международния BookILL Fest (ново Милошево); през 2019 г. получава наградата за най-добра детска книга от международния конкурс Image of the Book в Москва, както и „Златна четка“ за изключителни постижения в художественото оформление на книгата от фестивала „Пловдив чете“. За две поредни години през 2021 и 2022 г. Капка Кънева е номинирана за ALMA – мемориална награда за илюстрация „Астрид Лингрен“.

Гл. ас. д-р Капка Кънева е член на Съюза на българските художници и на ADC Bulgaria.

V. Лични впечатления от кандидата

Познавам Капка Кънева още от времето, в което сме учили заедно Художествената гимназия в София. Това ми дава възможност да познавам нейното творческо развитие от самото му начало. Тук ще си послужи с някои от думите, които казах на самостоятелната ѝ изложба в галерия „Ракурси“, която имах удоволствието да откроя. „Познавам Капка от повече от 25 години и тя винаги е била в тясно съприкосновение с хартията, с нейните пластически възможности, с играта на светлини и сенки. Мога да го сравня с ритуален танц, в който понякога острият поглед на автора напада хартията с всичка сила, с различни остриета, оставяйки емоционално визуални *прорези*.“.

Като график, който ползва хартията до голяма степен за основа на графичното произведение, който, разбира се, е много значим елемент от цялостната презентация на художествената творба, се възхищавам на уменията на Капка да овладява многопластовите възможности на хартията, които изваждат образа от двуизмерното. Тя така умело интегрира своите дигитално редактирани репродукции в издания с традиционна книжна структура, с което изгражда пространство – изпълнено с книжни тела и хартиени конструкции с прегъвки, ръчни прорези и изрезки, подвижни и прикачени елементи. Творческата ѝ работата определено естетизира визуалната среда, облика на книгите, като умело *пречупва* характера на хартията.

VI. Мнения, препоръки и бележки по дейността и постиженията на кандидата

Нямам критични забележки към общото представяне на кандидата. Препоръчвам ѝ единствено да продължи и преподавателската и творческата си дейност със същия нестихващ ентузиазъм и остра на върха на ножицата идея.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В заключение искам да изразя своето положително мнение за очертаните приноси в творчеството и научно-изследователска дейност на гл. ас. д-р Капка Николаева Кънева, както и извършваната от нея преподавателска дейност, които отговарят на областта и професионалното направление на обявения конкурс. Призовавам уважаемите членове на научното жури да подкрепят кандидатурата ѝ и да предложим пред Академичния съвет на НХА гл. ас. д-р Капка Кънева да бъде избрана за „доцент“ по професионално направление 8.2. Изобразително изкуство (книга и печатна графика).

15.05.2023 г.

.....
/доц. д-р К. Христова/